

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kdo hvalisa pri nas Pruse?

Nekoliko let je že tega, kar so pri nas začeli hvaliti in hvalisati vse, kar po pruskem ali prajzovskem diši. Moledvajo cesarja Viljema in njegovega ministra Bismarka. Komaj čakajo, da bi brž vlezli v pruske hlače in pikelhaube, t. j., radi bi prišli: „pod Prajza“. Ker se pa mejaši avstrijskega cesarstva vendar čez noč ne dajo popipati, zato si med tem drugače tolažijo svoje pruske želje. Izpostavljajo pruske boje; popevajo: „Wacht am Rhein“: ter kričijo: „Preussen hoch“. To pa le tedaj, kedar napravijo izlet ali „ausflug“ ter imajo že kaj pive v trebuhu ali štajerca v glavi. Gotovo so to čudne prikazni. Poprej tega v našem cesarstvu nikdar ni bilo. Više 100letna zgodovina in skušnja sedanjih dni nas uči, da Avstrijanci nimamo nobenega uzroka sosednih Prusov toliko veseli biti. Marveč celo lahko se prepričamo, da so Prusi sovražni našemu cesarstvu, naše katoliške veri, posebno pa še slavjanskim narodom sploh, ki v lepem številu tudi po avstrijskem cesarstvu prebivajo.

1. Pred 150 leti bilo je Prusko še majhno kraljestvo. Števililo je na kakih 1200 □ milijah okoli 5 milijonov prebivalcev. Zdaj je mogočno cesarstvo, ki je pograbilo vse nemške dežele. Meri 9812 □ milj in šteje 41 milijonov ljudi. Ali predno so Prusi do tega doplezali, morali smo mi Avstrijanci veliko trpeti. Pruska je naraščala na zgubo Avstrije. Na jesen l. 1740. je umrl cesar Karl VI. Ali komaj je njegova hči, nepozabljiva Marija Terezija očeta pokopala in vladanje avstrijskih dežel sprejela, že so grabljivi Prusi z vojsko mahneli na Avstrijo. Brez napovedi vojske, prav po tolovajski so udarili na Šlesko ter nam lepo in bogato deželo za vselej iztrgali. Marija Terezija je trikrat imela s Prusi vojsko. Poslednja je divjala celih 7 let. Veliko tisoč najjaksih ljudi nam je bilo ubitih, neizmerno veliko denarjev potrošenih, državni dolg od 118 na 271 milijonov pom-

nožen, lepa Češka in Moravska dežela upostošena — Šleska pa zgubljena. Po končani vojski bil je sicer mir, a nikdar zanesljiva prijaznost. Prusi so nas vselej goljufali, kedar smo se na nje zanašali. Tako so nam na primer l. 1805. in 1850. pomoči obetali zoper Francoza. Ali naposled so ostali figamožje. Cesar smo se l. 1866. čakali, to še vsi dobro pomnimo. Vsakega vrlega Avstrijana v srce zaboli, ako pomisli, kako zavratno in in ščuvarski so tedaj Prusi z Lahi vred čez nas planoli, Holstein vzeli, više 30.000 vojakov ubili, zasedene dežele mučili in naposled 30 milijonov srebrnih tolarjev pobrali. Zdaj si pa lahko vsak sam domisli, kdo da so oni Avstrijanci, ki kljuba tolikim nesrečam, vendar Pruse hvalisajo, jim čast in slavo godijo, po Viljemu in Bismarku vzdihujejo? To so nam prav nevredni in bodikaj Avstrijani. Voljni smo stavljati jih v sramotno vrsto tistih, katerim je izdajalec Judež načelnik in očak. Sram jih bodi! Tudi Francozi so bili v vojski s Prusom nesrečni, pa da bi zdaj sovražnikovo peto lizali, tega ne stori noben Francoz.

2. Pruski cesar in njegova rodbina je luteranske vere. Njegov prednik, Albert braniborski je pred 300 leti od katoliške Cerkve odpadel in postal lutrovec ter celo rodbino in deželo seboj potegnil v krivoverstvo. Kot najmogočnejši luteranski vladarji, so pruski kralji več ali manj zdatno podpirali, branili pa tudi širili luteranstvo — zlasti med svojimi katoliškimi prebivalci. Tega dela so se lotili posebno zvito od leta 1816 naprej, ko so v oblast bili dobili porenske kraje, kder prebivajo skoro sami Katoličani. Pošiljali so pa med Katoličane same mlade in lične luteranske uradnike. Ti so imeli ukazano ondi, če le mogoče oženiti se s kako katoliško nevesto. Otroke iz takega zakona so pa potem izrejali in vpiševali med luterane. Ali škofi in duhovniki katoliški so se temu ustavljali in tudi ljudstvo je s svojimi pastirji potegnolo. Prusom je zvičajno poluteranovanje spodletelo, akoravno so nadškofa kolinskega bili zaprli l.

1837. Črez 2 leti so prenehali. Ali kar jim je takrat spodletelo, to hočejo zdaj poskusiti po sili. Pruski minister Bismark je dal nasnovati grozovite postave zoper sv. katoliško Cerkev. Namerjava katoličanstvo popolnem poteptati in zatreti. Mnogo duhovnikov je pregnanih, veliko pa zaprtih. Dva nodškofa in 1 škof so v ječah kot kaki razbojniki. Sploh preganjanje sv. Cerkve na Nemškem je kruto, nezaslišano.

Ali ravno tukaj zopet lahko spoznamo, kdo so tisti, ki pri nas Pruse hvalisajo? To so namreč vsi neverniki, kršeni in obrezani, liberalci, frajmaurariji in bogatajilci? Ti se neizmerno veselijo pruskega preganjanja sv. Cerkve. Od samega veselja ne vedo, kaj bi še začeli. Le eno željo imajo v tej reči namreč: ko bi vendar si za nas avstrijske Katoličane zamogli Bismarka ali vsaj njemu kakakega korenjaka najeti, da bi jim pomagal po vernih sobratih udrihati. O to bi bilo za naše liberalce veselje!

3. Prusi so porenke dežele dobili s pogodbo, da se Katoličanom verske in cerkvene pravice pustijo. Takista pogodba se je stavila, kedar se jim je poljska poznanska pokrajina podelila. Dostavljeno bilo je še, da morajo nemški Prusi slavjanskim Poljcem jih domač jezik na miru pustiti, in ga varovati. Ali Prusi ne dopoljujejo nobene pogodbe. Marveč preganjajo Katoličane, slavjanske Poljake pa ponemčujejo, da je strah in groza. Od blizo 3 milijonov pridobljenih Poljakov je zdaj skoro polovica že ponemčena. Ovo ponemčevanje je posebno zdaj silovito. Vsa poljska imena srenj, vesnic, trgov in mest so odpravili in z nemškimi zamenili. Iz šole je poljščina tako prognana, da še krščanskega nauka ne pustijo v materinskem jeziku učiti. Zraven so nemška društva, ki kupujejo poljska posestva, katera potem le Nemcem prodajajo. Tako naseljeni Nemci bodo tedaj v nekoliko letih popolnem spodrinoli poljski jezik in ljudstvo.

No in zdaj smo naleteli na tretjo vrsto prusačkih prijateljev med nami in to so: nemškutarji in ponemčevalci nenemških narodov v Avstriji. Prusi so jim sijaju izgled ponemčevanja. Takih bi potrebovali, da bi nepovoljne Čehe in Slovence pozobali.

Takošni so tedaj tisti, ki pri nas Pruse toliko hvalisajo, gladijo in božajo: izdajalni nepremišljenci, ki pozabijo, da so Avstrijanci — brezverniki, ki sv. Cerkvo sovražijo in pa nemškutarji, katerim je ponemčevanje najpoglavitniša reč in skrb v državi.

Lepi strici to! Daj Bog, da se nebi nikdar noben Slovenec mednje pritepel.

Vsaj Slovenec pravi:

Staro vino, star denar

Stara vera, star vladar —

Gospodarske stvari.

Govedreja.

(Spisal J. Cizelj, učit.)

III. Barantija — sejmi.

Strahovito je slišati, kako da se z govejo živino dandenes trži. Ako bi se za živino bukvice še upeljale, zagotovim, da bi krava s četirimi leti imela menda 20 posestnikov vpisanih! — Zavrnoti me bralec utegneš: če ni barantija z živino za nič, pa hajd piod ž njo! — Zakaj je pa za nič? — Zato, ker je preveč sejmov! Po mnogi barantiji se goveda le pokvarijo; in kaj še več? Ljudstvo samo ima v premnogih sejmih več kvara kot koristi, ker premnogo — zapravi, ter sebe, svoje in upnike v brezdno trešči. Zakaj se dandenes baranta? — Gospodar misli, da ako se pri juncih, pri kravi par goldinarjev pribaranta, s tem pokrije davke in druge gospodarske stroške. Motiš se, ljubi moj, ker nisi odračunil zamude časa, dobrote pri svoji živini in škode, ki se ti je pri domačiji zgodila; molčim o potratu na sejmih. — Te besedice so namenjene le onim, ki svojo živino, dokler jo imajo, vsaki mesec spremené; kterim nobeden sejm ni predalječ in do tja nobena pot pregrda; nič jih ne zadržuje, — da le barantajo. Kupujejo vsako kravo 5, 10 fl. ceneje, ter tako dolgo kup strižejo, da še na zadnje za kako kozo gotovine ne ostane. — Sejmi naj se držé in obiskavajo s pravim namenom, da gospodar vidi živino iz drugih krajev in pozizve pravo vrednost, — da tudi proda svojo prignano govedo, ako se mu zánjo doma nikdo ne oglasi. —

Prav je, ako se semari; toda na semenj bi se morala le taka živina pripeljati, ktera je še solnca vredna, ne pa, kakor se navadno zgodi, da se le mešetari, slepari in pridušuje — zakaj? — za izvršek; za kako kilavo, medlo služinčad, polno grajkov. Semenj bi moral nekako podoben biti razstavi na ogled, kako se je živina tu ali tam skrbljivo izredila; bi moral biti dobička poln dan, da se gospodarji po kupčiji pri poličku pogovoré o tem, kar so lepega, posnemanja vrednega pri govedih videli in kako vse to doma posnemali! Alj kakor je sedaj navada, da skuša drug drugoga s slabo živino opehariti, da opeharjen brž na drugem sejmju zopet kupca lovi, ter je zadovoljen, ako revno repovje le v denar spravi, so sejmjovi gospodarstvu le na škodo! Tej napaki ni in ne boče mogoče poprej v okom priti, dokler se gospodarji ne prepričajo, da je za nje največi dobiček doma lepo za živino in dobra plemena skrbeti. Ako pa kteremu kaka glava več ne sodi, naj se masti in za mesarja odloči, ne pa na sejem žene, da se kdo goljufa! Kdor tudi ne ve, da se ravno s tem živinska kuga najbolj množí, ker mnogim ne da mirú, da nebi na vsakem sejmju bili. Dober živinorejec daleč okrog slovi ter mu